

Конституційне право України. Видання друге

Друге видання підручника, яке підготовлено відповідно до вимог стандарту вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» першого (бакалаврського) рівня колективом науково-педагогічних працівників кафедри конституційного права України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, зберегло новаторський підхід до його структури, яка не є простим віддзеркаленням структури Конституції України. Авторський колектив пропонує розпочати вивчення конституційного права з адекватного усвідомлення теоретичних засад і цінностей органічного конституціоналізму, універсальних принципів конституції західного типу та продовжити опанування особливостей їх втілення в засадах конституційного ладу України, правах людини та основоположних свободах, компетенції вищих органів державної влади, територіальної організації Української держави. На рівні сучасних вимог, з урахуванням новітніх доктринальних джерел і законодавства, конституційної та судової практики, а також реалій російсько-української війни викладені інші важливі питання, що впливають із суті цієї фундаментальної навчальної дисципліни.

Для студентів, аспірантів і викладачів юридичних вищих навчальних закладів.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

*До 220-річчя Національного
юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Підручник

2-ге видання, перероблене й доповнене

За загальною редакцією
професорки *Т. М. Слінько*

Харків
«Право»
2024

УДК 342(477)(075)
К65

Авторський колектив:

Т. М. Слінько, канд. юрид. наук, проф.; *Л. К. Байрачна*, канд. філос. наук, доц.; *Г. В. Берченко*, канд. юрид. наук, доц.; *Ф. В. Веніславський*, канд. юрид. наук, доц.; *І. І. Дахова*, канд. юрид. наук, доц.; *В. І. Кичун*, канд. юрид. наук, доц.; *В. І. Ковтун*, канд. юрид. наук, доц.; *В. П. Колісник*, д-р юрид. наук, проф.; *Л. І. Летнянчин*, канд. юрид. наук, доц.; *Б. С. Мохончук*, канд. юрид. наук, доц.; *К. О. Павиук*, канд. юрид. наук, доц.; *В. В. Рецицький*, канд. юрид. наук, доц.; *П. В. Романюк*, канд. юрид. наук, доц.; *Є. В. Ткаченко*, канд. юрид. наук, доц.; *О. О. Чуб*, канд. юрид. наук, доц.

Рецензенти:

О. В. Батанов, доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу конституційного права і місцевого самоврядування Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України;

О. М. Бориславська, докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри конституційного права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка;

Н. В. Мішина, докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри конституційного права Національного університету «Одеська юридична академія»

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(протокол № 13 від 27 червня 2024 р.)*

Конституційне право України : підручник / [Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, Ф. В. Веніславський та ін.] ; за заг. ред. Т. М. Слінько ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – 2-ге вид., перероб. й допов. – Харків : Право, 2024. – 672 с.

ISBN 978-617-8518-31-8

Друге видання підручника, яке підготовлено відповідно до вимог Стандарту вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» першого (бакалаврського) рівня України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, зберегло новаторський підхід до його структури, яка не є простим віддзеркаленням структури Конституції України. Авторський колектив пропонує розпочати вивчення конституційного права з адекватного усвідомлення теоретичних засад і цінностей органічного конституціоналізму, універсальних принципів конституції західного типу та продовжити опанування особливостей їх втілення в засадах конституційного ладу України, правах людини та основоположних свободах, компетенції вищих органів державної влади, територіальної організації Української держави. На рівні сучасних вимог, з урахуванням новітніх доктринальних джерел і законодавства, конституційної та судової практики, а також реалій російсько-української війни викладені інші важливі питання, що впливають із суті цієї фундаментальної навчальної дисципліни.

Для студентів, аспірантів і викладачів юридичних вищих навчальних закладів.

УДК 342(477)(075)

© Слінько Т. М., Летнянчин Л. І., Веніславський Ф. В. та ін., 2024

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2024

ISBN 978-617-8518-31-8

ЗМІСТ

Перелік основних скорочень..... 9

Передмова 10

РОЗДІЛ І ТЕОРІЯ КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ ТА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Глава 1. Теоретичні аспекти конституціоналізму 13

1.1. Ідея обмеженого правління як політико-правова доктрина 13

1.2. Зародження конституцій..... 15

1.3. Формування американського конституціоналізму та його риси 18

1.4. Європейський конституціоналізм
та його особливості..... 21

1.5. Система сучасного конституціоналізму..... 25

1.6. Етапи розвитку українського конституціоналізму..... 29

Глава 2. Основи теорії конституцій 41

2.1. Поняття конституції та її юридичні властивості..... 41

2.2. Функції конституції 46

2.3. Класифікація конституцій 51

2.4. Правовий захист (охорона) конституції..... 55

2.5. Конституційно-правова відповідальність у механізмі захисту
конституції..... 59

**Глава 3. Конституційне право України
як основа національного права 66**

3.1. Поняття та предмет конституційного права України 66

3.2. Конституційно-правові відносини та їх структура..... 73

3.3. Суб'єкти конституційного права України..... 78

3.4. Місце конституційного права України в системі навчальних
дисциплін..... 85

Глава 4. Загальна характеристика чинної Конституції України..... 90

4.1. Розробка і прийняття Конституції України 1996 р. 90

4.2. Конституційний процес на сучасному етапі 97

РОЗДІЛ II КОНСТИТУЦІЙНИЙ ЛАД УКРАЇНИ

Глава 5. Загальна характеристика конституційного ладу України	104
5.1. Поняття конституційного ладу України. Порядок визначення та зміни конституційного ладу України.....	104
5.2. Система засад конституційного ладу України	110
Глава 6. Україна як суверенна та незалежна держава.....	116
6.1. Поняття державного суверенітету та його ознаки	116
6.2. Захист державного суверенітету в Конституції України.....	121
6.3. Конституційні засади міжнародної діяльності та міжнародні договори України	127
6.4. Державні символи України	137
Глава 7. Україна як правова та соціальна держава	143
7.1. Верховенство права як засада конституційного ладу України	143
7.2. Пряма дія норм Конституції України.....	150
7.3. Україна як соціальна держава	157
7.4. Конституційні засади економічної системи	163
7.5. Право власності за Конституцією України.....	168
Глава 8. Характеристика України як демократичної держави	174
8.1. Україна як демократична республіка	174
8.2. Принципи народовладдя. Форми реалізації народовладдя	178
Глава 9. Конституційні засади громадянського суспільства	185
9.1. Конституційні основи громадянського суспільства в Україні	185
9.2. Принцип багатоманітності.....	190
9.3. Конституційно-правовий статус політичних партій та громадських об'єднань в Україні.....	193
9.4. Конституційно-правовий статус релігійних організацій.....	200
9.5. Взаємовідносини держави і медіа: конституційні аспекти	207
Глава 10. Конституційні основи національно-культурної сфери.....	216
10.1. Національно-культурна сфера як предмет конституційної регламентації	216

10.2. Конституційний статус національних меншин	221
10.3. Юридичний статус мов в Україні	229

РОЗДІЛ III

ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Глава 11. Конституційні засади територіального устрою України.....	237
11.1. Принцип унітаризму та його закріплення в Конституції України.....	237
11.2. Ознаки унітарної держави та її види.....	240
11.3. Поняття та система адміністративно-територіального устрою, його принципи	245
11.4. Порядок утворення та зміни статусу адміністративно-територіальних одиниць	251
11.5. Особливості автономії в унітарній державі.....	255
11.6. Конституційний статус АРК. Конституція АРК	261
11.7. Система органів влади АРК та їх компетенція	270
Глава 12. Конституційні засади місцевого самоврядування.....	274
12.1. Принцип гарантування місцевого самоврядування.....	274
12.2. Поняття місцевого самоврядування та його система	278
12.3. Особливості здійснення місцевого самоврядування на рівні територіальних громад та на рівні області (району)	285
12.4. Проблеми удосконалення місцевого самоврядування у світлі децентралізації влади	288

РОЗДІЛ IV

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ ТА ПРАВА ЛЮДИНИ

Глава 13. Загальна характеристика конституційного статусу людини і громадянина.....	297
13.1. Поняття конституційного статусу людини і громадянина та його структурні елементи	297
13.2. Система конституційних прав і свобод людини	303
13.3. Природні права людини та їх закріплення в конституційному законодавстві	309
13.4. Принципи конституційного статусу людини	313
13.5. Міжнародні стандарти та гарантії у галузі прав людини.....	320
13.6. Конституційні гарантії прав людини в Україні	327
13.7. Обмеження щодо реалізації прав людини	334

13.8. Конституційні підстави обмеження прав людини в умовах дії воєнного чи надзвичайного стану	341
13.9. Конституційні обов'язки людини і громадянина.....	346
Глава 14. Конституційно-правовий інститут громадянства	355
14.1. Загальна характеристика конституційно-правового інституту громадянства	355
14.2. Принципи громадянства.....	360
14.3. Підстави та порядок набуття громадянства України	368
14.4. Підстави та порядок припинення громадянства України	377
14.5. Особливості юридичного статусу іноземців, осіб без громадянства та біженців.....	380
Глава 15. Особисті (громадянські) права людини	387
15.1. Загальна характеристика особистих прав людини	387
15.2. Право на повагу до гідності кожної людини	400
15.3. Право на життя та гарантії його реалізації.....	404
15.4. Право на свободу та особисту недоторканність	411
15.5. Свобода слова та її гарантії.....	418
15.6. Поняття та види інформації. Доступ до публічної інформації.....	425
15.7. Свобода пересування та вільний вибір місця проживання: поняття та умови реалізації.....	432
15.8. Право на свободу світогляду та віросповідання, форми його реалізації	438
Глава 16. Політичні права і свободи людини і громадянина в Україні.....	444
16.1. Загальна характеристика політичних прав і свобод	444
16.2. Право на участь в управлінні державними справами.....	449
16.3. Виборчі права громадян	451
16.4. Право на свободу об'єднань.....	456
16.5. Право на мирні зібрання.....	461
Глава 17. Економічні, соціальні, культурні, екологічні права людини	466
17.1. Загальна характеристика соціально-економічних прав особи.....	466
17.2. Конституційне регулювання культурних і екологічних прав людини.....	474

РОЗДІЛ V БЕЗПОСЕРЕДНЯ ДЕМОКРАТІЯ В УКРАЇНІ

Глава 18. Референдум в Україні	482
18.1. Поняття та види референдумів	482
18.2. Предмет референдуму	487
18.3. Організація і порядок проведення референдуму	488
18.4. Юридичні наслідки всеукраїнського референдуму	493
Глава 19. Вибори в Україні	496
19.1. Загальна характеристика виборчого права	496
19.2. Поняття та види виборчих систем. Виборчі системи в Україні	501
19.3. Виборчий процес: засади, етапи та суб'єкти	519
19.4. Вплив особливих правових режимів на виборчий процес.....	525

РОЗДІЛ VI КОНСТИТУЦІЙНИЙ СТАТУС ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Глава 20. Конституційний статус парламенту України	531
20.1. Конституційний статус Верховної Ради України як парламенту	531
20.2. Склад та структура Верховної Ради України	536
20.3. Конституційна регламентація функцій парламенту України.....	542
20.4. Загальна характеристика законодавчого процесу. Акти парламенту	545
20.5. Спеціалізовані органи парламентського контролю	547
Глава 21. Конституційний статус народного депутата України	553
21.1. Статус народного депутата України. Представницький мандат	553
21.2. Набуття та припинення повноважень народного депутата.....	559
21.3. Права та обов'язки народного депутата України. Депутатський запит та депутатське звернення	563
21.4. Гарантії діяльності народного депутата України.....	570
Глава 22. Конституційний статус Президента України	576
22.1. Президент України – глава Української держави.....	576
22.2. Повноваження та акти Президента України.....	581
22.3. Гарантії діяльності Президента України	585

22.4. Конституційний статус Ради національної безпеки і оборони України	591
---	-----

Глава 23. Конституційний статус

Кабінету Міністрів України	597
---	------------

23.1. Конституційні основи статусу Кабінету Міністрів України як Уряду України.....	597
---	-----

23.2. Повноваження та акти Кабінету Міністрів України	605
---	-----

Глава 24. Конституційні основи правосуддя

та суміжних інститутів в Україні	609
---	------------

24.1. Конституційні засади судоустрою в Україні	609
---	-----

24.2. Принципи діяльності та функції органів правосуддя.....	620
--	-----

24.3. Конституційні основи організації прокуратури України	623
--	-----

24.4. Адвокатура в системі судового захисту прав людини	629
---	-----

Глава 25. Конституційний контроль в Україні.....

25.1. Конституційний контроль: поняття та види	631
--	-----

25.2. Конституційний Суд України в системі вищих органів державної влади	636
--	-----

25.3. Порядок формування Конституційного Суду України і його структура.....	640
---	-----

25.4. Функції та повноваження Конституційного Суду України	646
--	-----

25.5. Юрисдикція Конституційного Суду України	651
---	-----

25.6. Загальна характеристика конституційно-судового процесу	656
--	-----

25.7. Акти та юридичні позиції Конституційного Суду України.....	661
--	-----

Колектив авторів.....	669
------------------------------	------------

Перелік основних скорочень

АРК	– Автономна Республіка Крим
ВРУ	– Верховна Рада України
ЄКПЛ	– Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод
ЄСПЛ	– Європейський суд з прав людини
ЗУ, Закон	– Закон України
ЗУНР	– Західноукраїнська Народна Республіка
КМУ	– Кабінет Міністрів України
КСУ, Суд	– Конституційний Суд України
УНР	– Українська Народна Республіка
УСРР	– Українська Соціалістична Радянська Республіка
ЦВК	– Центральна виборча комісія

Передмова

У системі права сучасної України як демократичної та правової держави провідну роль відіграє галузь конституційного права, завданням якої є забезпечення втілення надбань сучасної теорії конституціоналізму, до яких насамперед належать: ідея рівноправності та вільного розвитку особистості; теорія природних прав людини; теорія правової держави; теорія поділу влади; теорія парламентаризму та деякі інші ідеї, концепції та теорії, які у своїй сукупності визначають сутність, зміст і спрямованість конституційного регулювання й передусім стосовно політичної організації державної влади, юридичного статусу особи, формування найважливіших інститутів держави і суспільства.

Підручник, підготовлений науковцями кафедри конституційного права України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, є другим виданням і присвячений 220-річчю Університету. Примітно, що участь у його написанні брали вихідці з кафедри – тепер практичні працівники – судді Конституційного Суду України та народні депутати.

Підручник складається з шести розділів, а саме: теорія конституціоналізму та конституційного права України; конституційний лад України; територіальна організація Української держави; Конституція України та права людини; безпосередня демократія в Україні; конституційний статус органів державної влади в Україні. Відкриває підручник глава, присвячена теоретичним аспектам конституціоналізму, в якій пропонується адекватне усвідомлення теоретичних засад і цінностей органічного конституціоналізму, універсальних принципів конституції західного типу, а також конституційного ладу України.

Стилістично новим на українських теренах є викладення в підручнику сучасного розуміння функцій конституції. Мало не вперше на рівні повноцінного університетського підручника демонструються ті сут-

теві відмінності й принципи розрізнення, які від початку характеризують американську та європейську (також східноєвропейську) версії конституціоналізму.

Також у підручнику розповідається про історію формування української конституційної доктрини за участю таких постатей, як М. Костомаров, М. Драгоманов, С. Дністрянський, М. Міхновський, Ю. Бачинський, С. Томашівський, О. Ейхельман, С. Рудницький та ін.

Провідною є ідея підручника про визначальну роль людини, її гідності, прав і свобод у механізмі організації та функціонування публічної влади, всіх демократичних інститутів. Саме тому в підручнику значний за обсягом матеріал у розд. IV під назвою: «Конституція України та права людини» присвячено конституційному статусу людини і громадянина. Цей розділ побудований на принципово важливому усвідомленні авторами суті прав і свобод людини в контексті *західної* правничої традиції («європейського публічного порядку»).

Підручник також послідовно наголошує на ідеї про те, що фундаментальні принципи, які супроводжують конституційний інститут прав і свобод людини, мають наскрізний характер і вищу юридичну силу щодо більшості норм поточного законодавства. При цьому всі можливі обмеження на здійснення прав людини мають бути «розумними й пропорційними», тобто значною мірою залежати від контексту.

Висвітлюючи питання про людські права, для ліпшого засвоєння матеріалу автори підручника звертаються по допомогу до широкого ілюстративного матеріалу. У підручнику йдеться не лише про використання в навчальному процесі чинних в Україні актів міжнародного права, а й про надзвичайно багату практику ЄСПЛ, досвід міжнародних і національних правозахисних інституцій. Щодо цього підручник стоїть послідовно на платформі західного (США, Канада, Західна Європа) розуміння процедур конституційного захисту прав і свобод людини.

У підручнику також розглядаються питання основних форм безпосередньої демократії, конституційна система державних органів, територіальний устрій, конституційні засади місцевого самоврядування, конституційні засади національно-культурної сфери і конституційного статусу національних меншин та корінних народів, конституційні засади громадянського суспільства, конституційно-правовий статус політичних партій, громадських організацій, медіа, які становлять органічну частину конституційного права України.

У підручнику читачі знайдуть також вигоди й ризики наявних у світі виборчих систем, у ньому показуються типові характеристики найбільш популярних світових форм правління, повноцінно розкриваються конституційні основи українського правосуддя та його суміжних інститутів, особливості зародження інститутів конституційного контролю в США, Австрії, інших країнах не лише Західної Європи, і, звісно, його практичне втілення в Україні.

Підготовлене кафедрою конституційного права України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого друге видання підручника змістовно осучаснено новими напрацюваннями в царині доктрини конституційного права, змінами у законодавстві, які відбуваються у зв'язку з наближенням до стандартів ЄС, новою конституційно-судовою та судовою практикою, включно з практикою ЄСПЛ, реаліями повномасштабної російської агресії, яка суттєво прискорила євроатлантичні процеси. Також російська агресія та триваючий воєнний стан унеможливають проведення в Україні виборів, тому обґрунтування й пояснення таких обмежень, а також окреслення особливостей повоєнного виборчого процесу знайшли своє відображення в підручнику.

Автори сподіваються, що запропонований підручник допоможе студентам оволодіти знаннями, практичними навичками у сфері конституційного права України, а також сформувати критичне мислення і правосвідомість у душі конституційного патріотизму.

Колектив авторів

Слінько Т. М. – розд. I: гл. 3 (пп. 3.2, 3.4); розд. II: гл. 9 (пп. 9.1, 9.3, 9.5 у співавт. з Берченком Г. В.); розд. IV: гл. 13 (пп. 13.1–13.5, 13.7–13.8), гл. 14 (пп. 14.1–14.2), гл. 15 (пп. 15.1–15.7, п. 15.6 у співавт. з Ткаченком Є. В.), розд. V: гл. 18 (пп. 18.1–18.4 у співавт. з Даховою І. І.).

Летнянчин Л. І. – розд. I: гл. 3 (пп. 3.1, 3.3); розд. II: гл. 5 (пп. 5.1–5.2), гл. 6 (пп. 6.3; 6.4 у співавт. з Байрачною Л. К.), гл. 7 (пп. 7.1–7.2); розд. IV: гл. 13 (п. 13.9), гл. 14 (пп. 14.3–14.4); розд. VI: гл. 25 (пп. 25.5; 25.7 у співавт. з Ткаченком Є. В.).

Веніславський Ф. В. – розд. III: гл. 11 (п. 11.1; пп. 11.5–11.7 у співавт. з Кичуном В. І.), гл. 12 (пп. 12.1–12.3); розд. VI: гл. 24 (пп. 24.1–24.4 у співавт. з Колісником В. П.).

Колісник В. П. – розд. VI: гл. 24 (пп. 24.1–24.4 у співавт. з Веніславським Ф. В.), гл. 25 (пп. 25.1–25.4).

Кичун В. І. – розд. III: гл. 11 (пп. 11.5–11.7 у співавт. з Веніславським Ф. В.).

Речицький В. В. – розд. I: гл. 1 (пп. 1.1–1.6), гл. 4 (пп. 4.1–4.2).

Байрачна Л. К. – розд. II: гл. 6 (п. 6.4 у співавт. з Летнянчиним Л. І.); розд. II: гл. 9 (п. 9.4); розд. III: гл. 11 (пп. 11.2–11.4 у співавт. з Ковтуном В. І.); розд. IV: гл. 14 (п. 14.5), гл. 17 (п. 17.2); розд. VI: гл. 20 (п. 20.5).

Берченко Г. В. – розд. I: гл. 2 (пп. 2.1–2.2, 2.4); розд. II: гл. 9 (пп. 9.1, 9.3, 9.5 у співавт. з Слінько Т. М.); розд. IV: гл. 16 (п. 16.4); розд. VI: гл. 22 (пп. 22.1–22.4 у співавт. з Ткаченком Є. В.).

Дахова І. І. – розд. IV: гл. 15 (п. 15.8); розд. V: гл. 18 (пп. 18.1–18.4 у співавт. зі Слінько Т. М.), розд. VI: гл. 20 (пп. 20.1–20.4), гл. 23 (пп. 23.1–23.2).

Ткаченко Є. В. – розд. I: гл. 2 (пп. 2.3, 2.5); розд. II: гл. 7 (п. 7.5), гл. 10 (пп. 10.1–10.3); розд. III: гл. 12 (п. 12.4); розд. IV: гл. 13 (п. 13.6), гл. 15 (п. 15.6 у співавт. зі Слінько Т. М.); розд. VI: гл. 22 (пп. 22.1–22.4 у співавт. з Берченком Г. В.), гл. 25 (пп. 25.6; 25.7 у співавт. з Летнянчиним Л. І.).

Ковтун В. І. – розд. II: гл. 6 (пп. 6.1–6.2), гл. 7 (пп. 7.3–7.4); розд. III: гл. 11 (пп. 11.2–11.4 у співавт. з Байрачною Л. К.); розд. IV: гл. 17 (п. 17.1).

Павшук К. О. – розд. II: гл. 8 (пп. 8.1–8.2).

Романюк П. В. – розд. V: гл. 19 (п. 19.4); розд. VI: гл. 21 (пп. 21.1–21.4).

Мохончук Б. С. – розд. V: гл. 19 (пп. 19.1–19.3).

Чуб О. О. – розд. II: гл. 9 (п. 9.2); розд. IV: гл. 16 (пп. 16.1–16.3, 16.5).

Навчальне видання

Слiнько Тетяна Миколаївна,
Летнянчин Любомир Іванович,
Веніславський Федір Володимирович та ін.

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Підручник

2-ге видання, перероблене й доповнене

Підписано до друку 18.11.2024. Формат 60×90/16.
Ум. друк. арк. 42. Обл.-вид. арк. 35. Тираж 100 пр. Зам. № 182

ТОВ «Видавничий дім «Право»,
вул. Харківських Дивізій, 11/2, м. Харків, Україна
Для кореспонденції: а/с 822, м. Харків, 61023, Україна
Тел.: (050) 409-08-69, (067) 574-81-20, (063) 254-50-84

Вебсайт: <https://pravo-izdat.com.ua>

E-mail для замовників послуг: verstka@pravo-izdat.com.ua

E-mail для покупців: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8024 від 05.12.2023

Виготовлено ТОВ «Промарт»,
вул. Весніна, 12, Харків, 61023, Україна
Тел. (057) 717-25-44

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5748 від 06.11.2017

[Перейти на сайт](#) →